

Eindrapportage verkenning coalitievorming Delft 2022

Delft, 6 april 2022

Inleiding

Op 16 maart heeft Delft een nieuwe gemeenteraad gekozen. STIP heeft als grootste partij het voortouw genomen om te komen tot een nieuw college. Op verzoek van STIP heb ik graag de taak van informateur op me genomen, als eerste stap naar een nieuwe coalitie voor Delft. Deze rapportage is het verslag van de uitkomsten van deze opdracht.

Opdracht

De opdracht die de fractie van STIP heeft verstrekt is als volgt:

Delft staat voor grote opgaven, ook de komende 4 jaar, en een daadkrachtig effectief stadsbestuur is daarvoor essentieel. De informateur wordt gevraagd om een advies uit te brengen over een samenstelling van partijen die een coalitie kunnen gaan vormen in de formatiefase, die recht doet aan de verkiezingsuitslag en waarbij de inhoud centraal staat.

Om te komen tot dit advies voert de informateur gesprekken met vertegenwoordigers van alle fracties in de gemeenteraad. In deze gesprekken dient de inhoudelijke richting het belangrijkste te zijn. De inhoudelijke thema's kunnen na de informatiefase ook een aanzet geven voor brede samenwerking binnen de raad, naast het vormen van een coalitie.

De informateur wordt gevraagd zijn advies te baseren op de gevoerde gesprekken, en de inschatting van de potentieel meest succesvolle samenstelling van partijen op het vlak van samenwerking en inhoud. De informateur wordt gevraagd tussentijds zo transparant mogelijk te rapporteren aan raad en stad.

Proces

Op donderdag 24 en vrijdag 25 maart heb ik in het stadskantoor positieve en constructieve gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van alle fracties. In deze gesprekken ben ik ingegaan op de volgende vier onderwerpen:

- De uitslag van de verkiezingen en de duiding daarvan.
- Inhoud: wat zijn voor de fracties de belangrijkste thema's in Delft voor de komende vier jaar?
- Coalitievorming: welke rol zien de fracties voor zichzelf en welke mogelijkheden zien zij voor een coalitie?
- Samenwerking: wat is voor de fracties belangrijk in de samenwerking binnen de raad, de samenwerking tussen de raad en het college, en de samenwerking met de stad?

Daarnaast heb ik met de burgemeester, als voorzitter van de gemeenteraad en van het college, een goed gesprek gevoerd op het punt van samenwerking.

Tijdens deze gesprekken heeft de ambtelijke ondersteuning aantekeningen gemaakt. Deze aantekeningen hebben de gesprekspartners op 28 maart ontvangen, met de mogelijkheid om hier uiterlijk 30 maart op- of aanmerkingen op te maken. Alles wat er is besproken, dient als input voor deze rapportage. Gezien de vertrouwelijkheid van de gesprekken ga ik in deze rapportage niet in op de individuele voorkeuren van partijen.

Een belangrijk element in mijn opdracht is de wens om het proces zo transparant mogelijk te laten verlopen. Ik heb getracht dit te bereiken door de raad tussentijds te informeren over de voortgang. In een op 30 maart gepubliceerde [videoboodschap](#) heb ik verslag gedaan van mijn eerste bevindingen op de inhoud en op het onderwerp samenwerking. Daarnaast licht ik deze rapportage toe tijdens een openbare bijeenkomst op 6 april.

Verkiezingsuitslag

Alle fracties hebben hun zorgen geuit over het lage opkomstpercentage bij de verkiezingen: bijna de helft van de Delftse kiesgerechtigden heeft niet gestemd. De fracties stellen dat de invloed van de landelijke politiek geen excuus is om niet zelf aan de slag te gaan hiermee. Er ligt een verantwoordelijkheid voor alle partijen om de lokale politiek dichterbij de stad te brengen. Elke partij kan hierbij een unieke bijdrage leveren en het loont daarbij niet om in termen van coalitie en oppositie te denken. Er leeft een breed gevoel dat de gemeenteraad en het College van B en W nog beter in contact moeten zijn met de inwoners van Delft. Het kan nodig zijn om hierbij per wijk een andere aanpak te hanteren, aangezien er grote verschillen zijn in de opkomst en uitdagingen per wijk.

Daarnaast constateren partijen dat er beperkte politieke verschuivingen hebben plaatsgevonden. De huidige coalitie heeft de meerderheid behouden. STIP behoudt 6 zetels en neemt de positie van grootste partij over van GroenLinks. GroenLinks (6 zetels), SP (2 zetels) en CDA (2 zetels) verliezen elk 1 zetel, D66 (6 zetels) wint 1 zetel. Nieuwe stadspartij Hart voor Delft (5 zetels) en Onafhankelijk Delft (2 zetels) behalen samen 7 raadszetels, evenveel als de stadspartijen Onafhankelijk Delft (5 zetels) en Stadsbelangen (2 zetels) gezamenlijk behaalden in 2018. VVD (3 zetels), PvdA (3 zetels) en ChristenUnie (2 zetels) behouden hun zetels. Nieuwkamer Volt komt met 2 zetels de Delftse gemeenteraad binnen.

Samenwerking raad en college

De samenwerking in de Delftse gemeenteraad is in het algemeen constructief te noemen. Veel partijen spreken daarbij waardering uit voor de verbindende rol van de burgemeester. Voor de periode 2022-2026 leeft er een brede wens om de samenwerking tussen coalitie en oppositie te verbeteren. Er wordt opgeroepen om de wijsheid van de minderheid te gebruiken om plannen beter te maken. Meerdere partijen doen een oproep om een coalitieakkoord op hoofdlijnen te maken, waarbij er voldoende ruimte is voor alle fracties om op onderwerpen samen te werken.

Er is waardering voor de inzet van het huidige college om zichtbaar te zijn in de stad en regionaal en landelijk actief partnerschappen te ontwikkelen. Veel partijen zijn van mening dat het betrekken van de stad bij onderwerpen nog beter kan. Met name bij grote ontwikkelingen zoals de energietransitie en de woningopgave is het van belang om inwoners en ondernemers een intensievere rol te geven in het proces. Concreet wordt in ieder geval voorgesteld om de beeldvormende fase van het besluitvormingsproces van de gemeenteraad beter vorm te geven. Hierbij kunnen experts ook een belangrijke rol vervullen. Het is aan de nieuwe raad en het college om verbinding te maken en op sommige terreinen ook los te durven laten. Op die manier kan de kracht van de inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners beter worden benut.

Inhoudelijke bevindingen

Op basis van de gesprekken heb ik een aantal thema's kunnen destilleren die alle fracties in ieder geval van belang vinden om de komende jaren mee aan de slag te gaan. Daarmee streef ik geen volledigheid na, maar benoem ik welke grote, inhoudelijke punten ten minste een belangrijke basis

vormen voor het gesprek over een coalitie. Het is aan de formerende partijen en de gemeenteraad om de prioriteiten voor 2022-2026 te bepalen.

- Wonen: hoe gebruiken we met de grote (bouw-)opgave die voorligt de schaarse ruimte op de beste manier?
- Energietransitie: welke integrale aanpak is nodig om de duurzaamheidsdoelstellingen in Delft te halen?
- Kansengelijkheid: hoe zorgen we ervoor dat iedereen in de stad mee kan doen?
- Financiële positie van Delft: welke keuzes moeten er gemaakt worden om de financiële positie structureel in balans te brengen?

De financiële positie van Delft zal een belangrijke stempel drukken op de ambities voor 2022-2026. Alle zeilen zullen moeten worden bijgezet om externe financiering te generen voor de realisatie van de ambities. Zelfs als dit lukt, is het onvermijdelijk om duidelijke keuzes te maken. Een centrale vraag tijdens de formatiebesprekingen zal dan ook zijn: 'wat gaan we **niet** of **later** doen?'

Andere thema's die in meerdere gesprekken naar voren komen zijn:

- Economische kracht van de stad: verbind de opgaven in de stad en de arbeidsmarkt met het onderwijs, het middelbaar beroepsonderwijs, de hogescholen en de TU Delft.
- De bruisende stad: ondersteun het culturele netwerk van de stad en geef ruimte voor lokale initiatieven.
- Wijkaanpak: investeer gericht in de verschillende wijken in de stad.

Coalitiemogelijkheden

Ik constateer dat alle partijen bereid zijn om bestuurlijke verantwoordelijkheid te dragen en open staan voor deelname aan het college. Elke partij heeft dan ook één of meerdere kandidaat-wethouders beschikbaar. Sommige partijen hebben hun kandidaat publiekelijk bekend gemaakt, andere brengen dit pas naar buiten op het moment dat het actueel is of nemen pas een besluit op basis van de beschikbare portefeuille.

Het merendeel van de partijen heeft aangegeven dat een vijfde wethouder noodzakelijk is om het werk goed te doen. Daarbij moet worden opgemerkt dat het vormen van een coalitie met vier wethouders één van de voorgestelde bezuinigingen in het herstelplan was. Dit betekent dat de gemeenteraad voor de financiering van een vijfde wethouder middelen zal moeten vrijmaken. De vijfde wethouder is door bijna alle partijen gekoppeld aan een vijfde coalitiepartij. Ideeën voor een externe wethouder of een wethouder die namens meer dan één gemeenteraadspartij opereert zijn wel geopperd, maar vooralsnog niet breed gedragen.

Vrijwel alle partijen hebben aangegeven dat gezien de inhoudelijke overeenkomsten en zetelaantal, een coalitie waarin in ieder geval de partijen STIP, D66 en GroenLinks plaatsnemen een logische start lijkt. Samen hebben zij 18 zetels in de gemeenteraad, slechts 2 zetels verwijderd van een meerderheid.

Verder constateer ik dat er ondanks de numerieke meerderheid van de huidige coalitie, niet voldoende draagvlak is voor het voortzetten van deze combinatie. Ondanks de waardering die er is voor de samenwerking met de VVD in de afgelopen 4 jaar, gaat de voorkeur van de meeste partijen uit naar een samenwerking met partijen die inhoudelijk dichterbij staan.

Ik constateer dat er voor deelname van de PvdA aan het college breed inhoudelijk en politiek draagvlak is. Daarnaast is er brede waardering voor de constructieve opstelling in de afgelopen jaren

van de ChristenUnie. Naast een samenwerking tussen STIP, D66, GroenLinks en PvdA, wordt een mogelijke samenwerking met de ChristenUnie het vaakst genoemd. Hierbij is wel opgemerkt dat er op andere dan de eerdergenoemde hoofdthema's, zoals enkele ideologische thema's, goede afspraken nodig zijn.

Gezien de omvang van de partij (5 zetels, 4^e grootste partij na STIP, D66 & GroenLinks) sta ik apart stil bij een mogelijke samenwerking met Hart voor Delft. Er zijn onderwerpen waar een groot deel van de partijen ziet dat Hart voor Delft een unieke toegevoegde waarde heeft, zoals bij het agenderen van de noodzaak om problemen in bepaalde wijken aan te pakken. Echter, bij de voorgestelde aanpak worden er door veel partijen grote inhoudelijke verschillen geconstateerd. Op basis van deze verschillen en door de tot nu toe ervaren manier van samenwerken is Hart voor Delft door de meeste partijen niet genoemd in mogelijke coalities. Overigens geven partijen aan graag een constructieve samenwerking aan te willen gaan op thema's waar de inhoudelijke agenda's gelijklopen.

Voor een aantal thema's worden SP, CDA en Onafhankelijk Delft als logische samenwerkingspartners genoemd, maar significant minder vaak dan de PvdA en ChristenUnie.

Tot slot wordt Volt op basis van het inhoudelijke programma door veel partijen als een aantrekkelijke samenwerkingspartner gezien, waarbij breed het gevoel leeft dat de partij nog een redelijk onbekende factor is in de Delftse politiek. Partijen kijken ernaar uit om meer te zien van Volt voordat een samenwerking in coalitieverband wordt aangegaan.

Conclusie

Op basis van mijn gesprekken adviseer ik formatiebesprekingen te starten met STIP, D66, GroenLinks, PvdA en ChristenUnie om te komen tot een coalitie. Deze ruime meerderheidsvariant (23 zetels) heeft de duidelijke voorkeur boven andere coalitiesamenstellingen. Op basis van de inhoudelijke overeenkomsten tussen deze partijen kan een coalitie gevormd worden die recht doet aan de verkiezingsuitslag. Tegelijkertijd ligt er bij deze partijen de opdracht om duidelijk te maken hoe zij als nieuw stadsbestuur de samenwerking tussen het college, de raad en de stad willen verbeteren.

Tot slot

Met deze rapportage rond ik mijn opdracht af. Ik kijk met plezier terug op de open gesprekken en de intensieve samenwerking om tot mijn advies te komen. Ik dank de fracties voor het vertrouwen, de gemeente Delft voor de ondersteuning tijdens het informatieproces en ik wens de onderhandelaars veel succes in het formatieproces.

Pieter Guldemond